

ACC. N:R M. 14362: 1-14.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Blekinge* Upptecknare: *A. O. Lundberg, M. Åsrum*
Härad: *Medelstadi* Berättare: " " "
Socken: *Ronneby* Berättarens yrke: *f. d. stensluggeri-förman*
Uppteckningsår: *1957* Född år *1875* i *Ronneby landsf.*

Gudstjänst och nattvardsgång.
s. 1-14.

LUF 107

ACC. NR M. 14362:1.

Ronneby sn.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Snuf 107

1.

Gudsstjänst och Nattvardsgång

Gudsstjänsten

För vad då brukligt att någon från hemmet eller
sluggare skulle gå till kyrkan på söndagen något sär-
skilt namn på gudsstjänarna hade de inte utan rätt
o ställ gå till kyrkan (kyrkan) predikatan hölls alltid
kl. 10 på förmiddagen på söndagarna åtminstone
i Ronneby där som på best känner till denna sed
någon benämnd högmässa hörde man aldrig för 75
år sen utan endast predikatan, Nattvardsgång, var en
gång varje månad där höls då skriftermål före
predikatan derefter blev en halvtimmas uppehåll att
de som ville kunde gå ut, till näst de kungöskammaren
som vi nu kalla högmässan, då de som inte skulle
gå till nattvarden kunde intinna sig, till högmässan
Murna o ungdomar även barn som orkade gå så lång väg
gick var söndag till till kyrkan män från huset

Skulle gå, då ansågs va en tunga sak, såvida de
ville behålla sitt anseende som bröder, att husbonde
& tjänstefolk skiftades ofta då blev då varannan bände
kom då i bänderna nu åryttar kunde inte alla komma
från kreaturmarken påssas. På Juledagen, Lång-
fredagen, Påsk. Pingstdagen var särskilt betydelse-
fulla högtidsdagar, de dagar märkte någon från hemmen
i de vilda kyrkan. På då kunde hända flera bänder
åka till en annan (främmand) kyrka då då va ett fint
släppore eller låta se den nya fjäderwagn de förska-
fal sig därför sådana va mycket sällsynta i den gamla
& äldre tiderna, detta mer än för att höra en
främmand präst, då va endast bänderna som kunde
göra en sådan utfärd, dom som var hänvisade till
sina hem årlade sig, visligen för att frakta flera
med för att få höra en främmand präst allra helst
då det fanns tre präster i vår egen kyrka.

2. På var och en tog då bästa de hade alla på sig, då

de skulle gå till kyrkan vanligen svarta klädda
älmästare då de gick till nattvården, andra sön-
dagar gick de ut med en hemvärd värken kostym
samma för både män, kvinnor & barn.

Då de gick till kyrkan va de ofta i stora sällskap
gamla i regel för sig själva ringdommer för sig,
mågon särskild gästgästig fans inte från Wisryd till
Ronneby, man måste träcka den vanliga härbagen,
där fans på halvveg mellan Wisryd & Ronneby en
större flak sten lagad här, att sätta sig på även
passande att sätta sina fötter o påsar då de behövde
vila, när de så kom till stycke från byn som då de
kallades beläde kvinnorna om sig, i de beläde de
hela ryggen berit på ryggen och även bytte träsko
kyrkoståarna hade de inte råd att gå med hella
lagan, de va målade fina, en vit kläckerjör omgar
inlärt på den grönmålade träkon som de sag, fins
o högglidlig, ett. Kom den tidigt till kyrkan

va då vanligt att stanna utanför kyrkan i väntan
på prästen & klockaren då de skulle yordfästa de
lika som vanligen ställdes i bredd utanför kyrkan
ja mins då där va 12 lika en sönda som de sedan fick
äta till bredvåra kyrkogård med, när prästen yordfäst
alla läste han en gång för alla & klockaren sjöng en
värd, så va då tvivel urdanskakat för de båda tjänste-
männen, så va då till att att falla sig in kyrkan
att inta sina plattor ty där hade var ty sina häng-
ar (stolar) med plats för 10 & 12 i var stol
Wist har ja hört där var dom som hade brännvin
med sig i kyrkan då häst vid Öftesäggen jul-
dagen har även hört där varit några kofn spelat
kort i kyrkan ja har aldrig sett då men lite väl
tro då ä saking. Vid sammanringningen gick alla
inn som var komna, om man kom sent ja var där
några bänkar strax vid dörren som inte var tilldelat
något hyalag i dessa bänkar (stolar) kunde de gå

ino sätta sig rätt så obemärkta, då de kom inne
 i kyrkan gick var och en till sina i byalaget tilldelade
 bänkar (stolar) ty i varje stol fanns en dörr vid den
 som ändan om några stannade kvar ute var då då
 alldeles fullt inne att de inte ville tränga sig
 i köpa därför stannade kvar i vapenhuset ty även
 där var några bänkar att kunna sitta på, några upp-
 läden eller oväsen har inte hört talas om
 några särskilda ordningsmän kan ja inte minnas
 i eller vid kyrkan folket hade stort respekt för prästen
 den gamla tiden, att bänderna lat justen med in i
 kyrkan har ja sett, då frode ja då va för att den skulle
 bli stulen om de lämnade den kvar i vagnen, i varje
 bänk eller stol som den kallades var en hylla på
 under siften på alla bänkarna der kunde man
 lägga sin hatt samma var förhållandet med kvinn
 om att hålla sig varm i kyrkan vintertid var
 omöjligt där va vassertigen en rätt stor kaklung

inte stor nog för att värma upp den stora kypkan
 Allt kvinnorna svampdosor o lekflastos med pe-
 permymt o sockerpinnar (karameller) gubbarna
 stoppte sig på smus. Allt kypkan juddes vid något
 tillfälle såsom vid midsomar då med lov o ang-
 lammor, benäfall ällis medulad i händerna
 ferikon vid vissa tillfällen under gudstjänsten
 göra försikten har inte varit brukligt av andra
 än katolikerna. All prästen predikade så grip-
 ande att han kunde blöta ögonen på den näst
 hårdackade person, att predikaten varade 2 tim-
 rar då allit minsta, åtminstone då då inte var så
 kallt, att han hade en vil dukitorn hade han
 alltid när han predikade även vid Altaret hade
 den vita duken hanstet då skulle se lite höglid-
 ligare ut. I Pennaby kyrka var Orgel i hela min-
 6 i de små kyrkorna Björkarna var ingen orgel
 på mitten av 1800 talet, då i Bygd hade de en

Klockare som hete Slöle, han fick sjunga utan mu-
 sik min fars morfar var biträda hjälpa åt klockaren
 att leda psalmsången, den där gammaldags psalmsång-
 en var en mycket släpig o derrande sång, några andra
 instrument har ja inte hört talas om varit i bruk all-
 underlätta kyrksången, då i Romskog kyrka i hela
 min tid funnits Orgel har andra instrument varit
 användiga, förbäner lästes ofta i kyrkan både vid sjuk-
 domsfall o andra trätkigheter, såsom långvarig kottas
 som kunde bejaras mestvärt o många andra trätkig-
 heter som kunde födra prästens förtön, denna sero-
 moni tradd folk fullt o parst på. Vid upplärningu-
 ras kungärlserna radade folket både kvinnor o män
 ur kyrkan, endast dessa dem som inträddade sig,
 för li frågvarande förrättningar stannade kvar.
 Då då upplöste köret var då hävning då både
 kyrkavårdarna fick ta var sin häv o långt le-
 7. raderna o skula fram häven så var en kunde säga

sin slant i den, Juldagsmorkon fick de gå till
altaret med sin kaläckt (Julgåva) om då låter tältra
att någon värlad pengur i häven har ya inte hört talas om
då hör ya inte någonha gerd derför de alldrig offrade
mer än tiostyver=(söre) allra högst fem skilling=
(Döre) all tvingarna mer än 4 styver=(söre) i häven tror ya inte.
Att då va högfidligt kom till en gård när prästen kom till
en gård och höll predikan behöves man inte ta fel på, då
fick många gamla som inte orkade gå den långa vägen
till kyrkan naltvarden, detta fick de ännu måla på en
förrättning i veckan förut, att prästen tog mäs sig
de viktiga tillhören.

Naltvardsgängen

8 Kom 25-30 gånger om året, eller ett par gånger i månaden
var då naltvardsgång, pålysningen hade löndagen
innan vid uppläsningen var kyrkunderättelserna
då även tillfälle gavs för uppläsning till naltvarden
denna förrättning fick klackars ombesörja på ett

ACC. N:R M. 14362:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

9.

annat ställe wänligen sakristian på samma sönda
anda förrättningar på pastorsepiditionen, att då wa
nödvändigt att låta liksom sig, annars ansågs de
för skandal om äro nog som tjus, i gamla tiden
ansågs då nödvändigt gå till matwarden två gånger
om året höst & vår, om de hade barn som konfirmer
ades skulle de äwen då gå till matwarden, ja om
nån skulle komma till på okestand till kyrkan
gj till hjäss eller på annat sätt arbeta sig från
hemmet, ja bönder & lersare äwen tjänste folk gick
samtidigt till matwarden. Att någon blivit utskad
matwarden kan ja inte komma i häg, men då kan
inte wa omöjligt för prästers i den tiden kunde ta
sig vilken förtel som hälet om då wa någon som
inte uppföll sig till prästens belägenhet, detta hadde
en själsländig rätt med sina församlings lör & Wind
skallades kristi blod, släket kristi lifsaamen, var
windt förwarades vel ja inte, men när då utbilades

var då i en silvertägg hämfad ur en silverkanna som
var plasrad på altarkordet, då överlivna vinet för-
varades på ett ställe som prästen bestämde.

Man skulle teckna sig till matvården på pastors
expeditionen så kallt på torsdagen. Ty då fick de
längre tid på att anskaffa vad som behöves för
i frågavarande berättning, i mitt minne har de
 varit avgiftsfritt. Ja tycker ja vill minnas de
 fick betala fem skilling (10 ore) då de tecknade
 sig till matvården, om då nu var för var om eller
 hela familjen vel ja inte då ä möjligt möjligt då
 va personlig avgift. Skriftermålet höll kl. 9 då
 mässan var kl. 10. Kommunansjökoret ägde rum i
 kyrkan ja kommer i häg då ja skjälte stöd på gan-
 gen såh då då kallades de va då 128 pojkar 136 flick-
 or alla dessa ställes i flera rader kring altarringen
 en flickorna till vänster pojkarna till höger
 den som inte kunde svara på prästens fråga blev

fränvisad utan förhörmande, der va 12 som inte fick
slippa fram då art en av dessa hade blivit fränvisad
3 år på rad, tänkt först gå läsa nästan till år. Så
blev fränvisad på sista dagen sådant måste kännas
förfärligt för den fränvisade släktern, sådana
var prästerna i den gamla tiden de fördrade att läsa
hvarum skulle kunna hela katekesen utan till, för
man visste inte var prästen förhörde därför måste
man kunna hela katekesen från pärm till pärm,
då var allmänt sed att inte äta något som lidit öden
såsom kött, fläsk, att prästen bestämt va folket
skulle äta denna dag, hade han inte för då fick
ske av egen ingivelse att nattvarde ansågs i de
anständiga hemmen som en helig dag, direkt var
då många som gick till nattvarde för en gammal
plägsed emedan de inte begrep betydelsen av nattvarde
emedan de inte kunde läsa ens den enklaste löv,
11 nattvard dräkten skulle vara svart därför fick många

Länge ar andra som inte sjelf behövde begagna sin
svarta kostym vid detta tillfälle. förutom Svarta ledaren
skulle de utstyras med malkappor och möjligt stärkkr
ge om den möjligen kunde anskaffas då va inte i
var stuga en sådan fans, derau kan vi tänka oss
dä va ett ryttigt bestyr då sådana menister skulle
sätta till malkappor. Nu skriver vi endast om
min hemsakens beick i den gamla tiden, då fans
endast en kyrka nu fins där i Ronneby församling
3 nya kyrkor, en i Broåkers, en i Kallinge, en i Palomara
alltså 4 kyrkor: Ronneby församling 5 nya präster
de 3 är alltid i Ronneby en är kosall i Kallinge som
han där ja sköta alla de prästliga göromäden
till de andra kyrkornas tre präster beifas vid, både
på hälgdagar och övriga förrättningar. Alla förrättningar
är ja anmällas i Ronneby på pastoratets tidstionen
mågon liten belösta inde: kyrkan kan ja inte mian-
ad har sett 2 torn belösta har varit en liten & en stor

då en fattig person var död ringdes bara i den lilla
klackan därför att då kostade minst.

Salvardsgästerna hade sina vanliga till lynn tilldelade
ade platssar, från o till altarringen gick de familjvis
men vanligen gick alltid de fina folket först. att då
kunde inträffa trängsel då där va många gäster
samlade kring altarringen, mat uppträde förekom
inte som på minn, på väntertiden logg alltid stor
fröjan eller rocken av då de gick fram, då de besto
sig vid altaret begade man sig, och vred om till vän-
ster då man gick derifrån, att altarsedlar har inte
förekommit i mitt minne, att det fanns dom övade
konster av såväl brodet som vinet då då va en värld
full av vidskryplighet. Inga förestyrelser fanns heller
man skulle uppföra sig vid hemkonserter, quellkomlig
ställhet ansågs va på sin plats, vad mat beträffar
fick de äta var som hället, även kött o fläsk, men
särskildt herbänd eller herbilig rätt förekom inte

ACC. N:R M. 14362:14.

Allt prästen fick ofta af sig ut på sjukbesök före
var allmänt ja mins då prästen i Romley gick
en o mhalv mlit då han fick höra en gammal lög
sjuk. vad då någon som skulle ha malloarden fick
de hämta honom han hade då vinet på en flaskas
oblaten i en ask då han utdelade vinet fick de till-
handahålla all vanligt glas till oblaten en mindre
glasasecht. all någon köpt vin och den sjukes
i kro all varit helande för den sjukes frätning
allt detta är från den mycket gamla tidens Romedg.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

14.